

KPMG ehf.
Borgartúni 27
105 Reykjavík

Sími 545 6000
Fax 545 6001
Veffang www.kpmg.is

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
olibjorn@althingi.is

Reykjavík, 18. febrúar 2021.

Afmörkun fjárhagsvanda fyrirtækja í frumvarpi á þingskjali 570 – 399. máli.

Eftirfarandi umfjöllun um hugtakið fjárhagsvandi fyrirtækja er sett fram að ósk efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis á fundi nefndarinnar fyrr í dag, sem undirritaður tók þátt í sem gestur fyrir hönd KPMG í tilefni umsagnar um „frumvarp til laga um breytingu á lögum um tekjuskatt, nr. 90/2003 (hvatar til fjárfestinga)“ á þingskjali 570 – 399. mál.

Í frumvarpinu er m.a. lagt til að heimilt verði að reikna sérstakt fyrningarálag af stofnverði lausafjár, sem keypt er á árunum 2021 og 2022 og uppfyllir ákveðin skilyrði, og fyrna það álag á þremur árum. Lagt er til að heimild þessi skuli ekki ná til fyrirtækja sem eiga í fjárhagsvanda, en hugtakið er ekki skilgreint í frumvarpinu.

Áður en hugtakið fjárhagsvandi verður reifað sér KPMG ástæðu til að koma á framfæri þeirri skoðun sinni að ástæðulaust sé að láta fjárhagsvanda fyrirtækis girða fyrir að það fái notið fyrningarálags. Gera má ráð fyrir að fyrirtæki í fjárhagsvanda hafi safnað upp skattalegu tapi. Aukin fyrning kemur því ekki til lækkunar skattstofns heldur eykur aðeins uppsafnað tap. Ef fjárhagsvandinn leiðir til þess að fyrirtækið leggur af starfsemi sína, eða verður jafnvel gjaldþrota, kemur ekki til þess að aukin fyrning lækki skattstofn þess. Rétti fyrirtæki í fjárhagsvanda af þannig að það gangi að fullu á uppsafnað skattalegt tap, þ.m.t. tap sem myndast við aukna fyrningu, má segja að tilgangi fyrningarálags hafi verið náð. KPMG leyfir sér að setja hér fram þá tillögu að breytingu á frumvarpinu að brott úr 1. málsl. 7. mgr. 1. gr. þess verði felld orðin: eða skattaðila sem teljast vera í fjárhagsvanda.

Í lögum nr. 152/2009, um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, er kveðið á um sérstakan skattfrádrátt vegna kostnaðar við nýsköpunarverkefni. Í 2. mgr. 2. gr. laganna er kveðið á um að fyrirtæki sem eiga í fjárhagsvanda falli utan gildissviðs þeirra laga. Hugtakið fjárhagsvandi er ekki skilgreint í lögnum, en ráðherra var falið að mæla nánar fyrir um gildissvið þeirra í reglugerð. Skilgreiningar á fjárhagsvanda í þessu samhengi setti fjármála- og efnahagsráðherra fram í fimm liðum í 4. mgr. 2. gr. reglugerðar nr. 758/2011, sbr. breytingu á henni með reglugerð nr. 247/2015. Eru þær svohljóðandi:

„Fyrirtæki telst eiga í fjárhagsvanda ef a. m. k. eitt af eftirfarandi skilyrðum er uppfyllt:

- 1. Um er að ræða félag með takmarkaðri ábyrgð og bókfært eigið fé þess, samkvæmt viðurkenndum reikningsskilaaðferðum, er orðið lægra en nemur helmingi innborgaðs hlutafjár að meðtöldum yfirverðsreikningi. Þessi töluliður á ekki við um fyrirtæki sem er lítið eða meðalstórt og starfsemi þess hefur staðið yfir í þrjú ár eða skemur.*
- 2. Um er að ræða félag þar sem a. m. k. einn aðili ber ótakmarkaða ábyrgð á skuldum félagsins og bókfært eigið fé þess, samkvæmt viðurkenndum reikningsskilaaðferðum, er orðið lægra en nemur helmingi innborgaðs hlutafjár að meðtöldum yfirverðsreikningi. Þessi töluliður á ekki við um fyrirtæki sem er lítið eða meðalstórt og starfsemi þess hefur staðið yfir í þrjú ár eða skemur.*

3. *Um er að ræða fyrirtæki sem sætir gjaldþrotameðferð eða hefur óskað heimildar til að leita nauðasamninga.*
4. *Um er að ræða fyrirtæki sem hefur fengið björgunaraðstoð í skilningi leiðbeinandi reglna ESA um björgun og endurskipulagningu fyrirtækja, og hefur enn ekki endurgreitt lánið eða aflétt ábyrgðinni eða hefur fengið aðstoð til endurskipulagningar og er því enn bundið af samþykktri áætlun um endurskipulagningu.*
5. *Um er að ræða fyrirtæki sem hvorki er lítið né meðalstórt og hefur uppfyllt eftirtalin skilyrði síðustu tvö reikningsár:*
 - a. *hlutfall milli bókfærðra skulda fyrirtækisins og eigin fjár hefur verið hærra en 7,5 og*
 - b. *hagnaður fyrir afskriftir og vexti (EBITDA) nemur lægri fjárhæð en nettófjármagnskostnaður ársins.“*

Samkvæmt orðanna hljóðan 1. og 2. tölul. 4. mgr. 2. gr. reglugerðar nr. 758/2011 telst félag, sem starfað hefur lengur en í þrjú ár, eiga í fjárhagsvanda ef bókfært eigið fé þess nemur lægri fjárhæð en helmingi innborgaðs hlutafjár að meðtöldum yfirverðsreikningi. Félag með 100 milljón króna innborgað hlutafé telst vera í fjárhagsvanda ef heildar eigið fé þess fer undir 50 milljónir króna. Félag með 1 milljón króna innborgað hlutafé telst hins vegar ekki vera í fjárhagsvanda ef heildar eigið fé þess nær 0,5 milljónum króna. Vart þarf að hafa mörg orð um hvort félagið er fjárhagslega betur fært um að sinna rannsóknar- og þróunarstarfi. Fyrr nefnda félagið fengi þó ekki skattfrádrátt samkvæmt orðanna hljóðan nefndar skilgreiningar á fjárhagsvanda í reglugerð nr. 758/2011.

KPMG virðist sem mistök hafi verið gerð við orðaval í nefndum 1. og 2. tölul. Umræddri 2. mgr. 2. gr. var aukið við lög nr. 152/2009 með 1. gr. laga nr. 126/2014. Í frumvarpi til þeirra laga kemur fram að setning þess ákvæðis sé tilkomin vegna ákvæða í reglugerð ESB nr. 651/2014, sem tekin hafi verið upp í EES-samninginn. Í EES-viðbæti við Stjórnartíðindi Evrópusambandsins (2015/EES/62/01) var birt ákvörðun Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA) um breytingu á efnisreglum á sviði ríkisaðstoðar. Grein 2.2. nýrra reglna hljóðar svo:

„Með tilliti til þessara leiðbeinandi reglna er lítið svo á að fyrirtæki sé illa statt þegar þannig stendur á að komi ekki til íhlutunar hins opinbera má telja víst að það neyðist til að hætta starfsemi innan eins eða fárra ára. Í samræmi við þetta er fyrirtæki talið illa statt ef að minnsta kosti einar eftirtalinna aðstæðna koma upp:

- a) *Þegar þannig stendur á í hlutafélagi að fjárhæð sem nemur meira en helmingi útgefins hlutafjár hefur farið forgörðum vegna taprekstrar á löngum tíma. Sú er raunin ef þannig stendur á að þegar uppsafnað tap er dregið frá eigin sjóðum fyrirtækisins (að meðtöldum öllum öðrum þáttum sem venjulega teljast til eiginfjár þess) er niðurstaðan neikvæð samtala sem nemur hærri fjárhæð en helmingi útgefins hlutafjár.*
- b) *Þegar um er að ræða félag þess eðlis að a.m.k. sumir eigendanna bera ótakmarkaða ábyrgð á skuldum þess er átt við stöðu mála þar sem meira en helmingur af bókfærðu eiginfé hefur farið forgörðum vegna taprekstrar á löngum tíma.*
- c) *Þegar fyrirtækið sætir skiptameðferð vegna ógjaldfærni að sameiginlegri ósk kröfuhafa eða fullnægir skilyrðum landslaga fyrir því að kröfuhafar geti óskað slíkrar málsmeðferðar.*
- d) *Þegar um ræðir fyrirtæki önnur en lítil og meðalstór er átt við aðstæður þar sem eftirfarandi hefur átt við undangengin tvö ár: i. hlutfall bókfærðra skulda af eiginfé hefur verið hærra en 7,5 og ii. vaxtaþekja sem hlutfall rekstrarhagnaðar (EBITDA) hefur verið undir 1,0.“*

Samkvæmt þessari fyrirmynd 4. mgr. 2. gr. reglugerðar nr. 758/2011 telst félag vera í fjárhagsvanda ef heildar eigið fé þess er neikvætt um fjárhæð sem er hærri en helmingur innborgaðs hlutafjár, sbr. orðin í a lið: *„Sú er raunin ef þannig stendur á að þegar uppsafnað tap er dregið frá eigin sjóðum fyrirtækisins (að meðtöldum öllum öðrum þáttum sem venjulega teljast til eiginfjár þess) er niðurstaðan neikvæð samtala sem nemur hærri fjárhæð en helmingi útgefins hlutafjár.“*

Við mat á fjárhagsstöðu félaga sem sinna rannsóknar- og þróunarstarfi er vert að hafa í huga að rannsóknar- og þróunarkostnaður er að verulegu leyti gjaldfærður en ekki eignfærður og því gengur reikningshaldslega á eigið fé. Í 1. mgr. 16. gr. laga nr. 3/2006, um ársreikninga, er kveðið á um að

félögum sé heimilt að eignfæra ófnislegar eignir ef uppfyllt eru ákvæði settra reikningsskilareglna. Ef þróunarkostnaður er eignfærður skal færa sömu fjárhæð af óráðstöfuðu eigin fé á sérstakan lið meðal eigin fjár. Ekki er öðrum settum reikningsskilareglum fyrir að fara í þessum efnunum en alþjóðlegum reikningsskilastöðlum. Staðallinn IAS 38 fjallar um ófnislegar eignir. Þar er gerður greinarmunur á rannsóknarstigi annars vegar og þróunarstigi hins vegar. Samkvæmt 54. gr. staðalsins skal gjaldfæra en ekki eignfæra útgjöld til rannsókna, en samkvæmt 57. gr. skal eignfæra þróunarvinnu, sem ófnislega eign, ef fyrirtæki er unnt að sýna fram á öll eftirtalin atriði;

- a) að það sé tæknilega framkvæmanlegt að ljúka við efnislegu eignina þannig að hún verði tiltæk til notkunar eða sölu,
- b) að fyrirtækið ætli sér að ljúka við ófnislegu eignina og nota hana eða selja,
- c) getu fyrirtækisins til að nota eða selja ófnislegu eignina,
- d) hvernig líklegur efnahagslegur framtíðarávinningur myndast af ófnislegu eigninni, m.a. skal fyrirtækið sýna fram á að markaður sé fyrir framleiðslu ófnislegu eignarinnar eða eignina sjálfa eða notagildi eignarinnar innan fyrirtækisins,
- e) að fyrir hendi séu næg tæknileg, fjárhagsleg og önnur verðmæti til að ljúka þróuninni og til að nota eða selja ófnislegu eignina,
- f) getu fyrirtækisins til að meta með áreiðanlegum hætti útgjöldin sem rekja má til þróunar á ófnislegu eigninni.

Í 1. tölul. B-liðar 30. gr. laga nr. 90/2003 er kveðið á um sérstakan skattfrádrátt manna vegna fjárfestinga í hlutafélögum og einkahlutafélögum, að uppfylltum tilteknum skilyrðum sem ýmist lúta að fjárfestinum eða félaginu sem fjárfest er í. Meðal skilyrða er að félagið eigi ekki í fjárhagsvanda. Ráðherra var falið að skilgreina fjárhagsvanda í reglugerð. Það gerði fjármála- og efnahagsráðherra með setningu reglugerðar nr. 785/2016, um skattafslátt manna vegna hlutabréfakaupa. Skilgreiningu fjárhagsvanda er að finna í 2. gr. reglugerðarinnar, sem eftir breytingu með reglugerð nr. 491/2017, hljóðar svo:

„Félag telst eiga í fjárhagsvanda ef a.m.k. eitt af eftirfarandi skilyrðum er uppfyllt:

1. Um er að ræða félag með takmarkaðri ábyrgð og bókfært eigið fé þess, samkvæmt viðurkenndum reikningsskilaaðferðum, er orðið lægra en nemur helmingi innborgaðs hlutafjár að meðtöldum yfirverðsreikningi. Þessi töluliður á ekki við um félag skv. 2. tölul. 3. mgr. 1. tölul. B-liðar 1. mgr. 30. gr. laga nr. 90/2003, þegar starfsemi þess hefur staðið yfir í þrjú ár eða skemur.
2. Um er að ræða félag þar sem a.m.k. einn aðili ber ótakmarkaða ábyrgð á skuldum félagsins og bókfært eigið fé þess, samkvæmt viðurkenndum reikningsskilaaðferðum, er orðið lægra en nemur helmingi innborgaðs hlutafjár að meðtöldum yfirverðsreikningi. Þessi töluliður á ekki við um félag samkvæmt 2. tölul. 3. mgr. 1. tölul. B-liðar 1. mgr. 30. gr. laga nr. 90/2003, þegar starfsemi þess hefur staðið yfir í þrjú ár eða skemur.
3. Um er að ræða fyrirtæki sem sætir gjaldþrotameðferð eða uppfyllir skilyrði um að vera tekið til gjaldþrotameðferðar að beiðni kröfuhafa.
4. Um er að ræða fyrirtæki sem hefur fengið björgunaraðstoð í skilningi leiðbeinandi reglna ESA um björgun og endurskipulagningu fyrirtækja, og hefur enn ekki endurgreitt lánið eða aflétt ábyrgðinni eða hefur fengið aðstoð til endurskipulagningar og er því enn bundið af samþykktri áætlun um endurskipulagningu.“

Af framangreindri reifun má ljóst vera að erfitt er að setja fram skilgreiningu á fjárhagsvanda sem náð getur til allra forma fyrirtækja.

Standi vilji til að skilgreina fjárhagsvanda í frumvarpinu virðist liggja beinast við að auka við 1. gr. þess nýrri málsgrein, sem yrði 8. mgr. Málsgreinin gæti hljóðað svo:

Fyrirtæki telst eiga í fjárhagsvanda hafi það, í lok þess árs þegar eignar skv. 2. mgr. er aflað, verið tekið til gjaldþrotaskipta eða óskað heimildar til að leita nauðasamninga. Að auki telst félag með takmarkaðri ábyrgð eigenda eiga í fjárhagsvanda ef það hefur starfað lengur en í þrjú ár og heildar eigið fé þess, í

lok þess rekstrarárs þegar eignar skv. 2. mgr. er aflað, er neikvætt um hærri fjárhæð en nemur innborguðu hlutafé að yfirverðsreikningi meðtöldum.

Til skýringar má taka eftirfarandi tvö dæmi um eiginfjárstöðu hlutafélags:

	félag 1	félag 2
Nafnverð hlutafjár	30.000.000	30.000.000
Yfirverðsreikningur hlutafjár	20.000.000	20.000.000
Lögboðinn varasjóður	3.000.000	3.000.000
Óráðstafað eigið fé	<u>-83.000.000</u>	<u>-73.000.000</u>
Heildar eigið fé	-30.000.000	-20.000.000

Félag 1 teldist eiga í fjárhagsvanda en félag 2 ekki.

Óháð formi fyrirtækis er eðlilegt að telja það eiga í fjárhagsvanda hafi það verið tekið til gjaldþrotaskipta eða það óskað heimildar til að leita nauðasamninga. Ástæða er til að gera auknar kröfur til fjárhagsstöðu félaga með takmarkaðri ábyrgð eigenda. Í tilraun þessari til skilgreiningar á fjárhagsvanda er horft til stöðu fyrirtækis í lok þess árs þegar aflað er eignar sem myndar rétt til að reikna fyrningarálag. Hvort tveggja er að skattskil þess eru ekki gerð fyrir en að því ári liðnu og að félagi með takmarkaðri ábyrgð eigenda gefst þá kostur á að auka hlutafé sitt fyrir lok þess árs stefni í að heildar eigið fé þess verði neikvætt um hærri fjárhæð en nemur helmingi hlutafjár þess. Eðlilegt má telja að þessar auknu kröfur séu þó ekki gerðar til félags fyrstu þrjú starfsár þess því vænta má að á upphafsárum falli til kostnaður sem ekki tekur að skila sér að fullu í tekjum fyrir en að þeim uppbyggingartíma liðnum.

Virðingarfyllst,

KPMG ehf.

